

ĐỀ KIỂM TRA HỌC KÌ 2 – ĐỀ SỐ 6**MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 8****Thời gian làm bài: 90 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)****Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:**

Bất kỳ một quan điểm nào cũng có thể thay đổi, điều quan trọng là bạn có “muốn” thay đổi hay không mà thôi. Mọi thứ không bỗng dưng mà có, thái độ cũng vậy. Để có một thái độ sống đúng đắn, trước tiên ta cần hình thành nó, rồi dần dần phát triển lên, biến nó thành tài sản quý giá cho bản thân. Một số người từ chối việc thay đổi, họ cho rằng “Tôi đã quen sống như này từ nhỏ, thay đổi chỉ làm cuộc sống thêm rắc rối mà thôi!” hoặc “Cha mẹ sinh mình ra thế nào thì cứ thế ấy, thay đổi làm gì cho mệt!”. Bạn cần biết rằng, không bao giờ là quá trễ cho một sự thay đổi. Nhờ thay đổi, con người mới có những bước tiến vượt bậc. Không chấp nhận thay đổi, cuộc sống của bạn sẽ trở nên nghèo nàn, thậm chí bạn sẽ gặp những rắc rối lớn. Bạn gọi một cái cây không đâm chồi nảy lộc, không ra hoa kết trái là gì? Đó chẳng phải là “cây chết” hay sao? Con người chúng ta cũng vậy. Cuộc sống sẽ luôn được vận hành tốt nếu ta không ngừng hoàn thiện bản thân.

Những ai không chịu thay đổi cho phù hợp với cuộc đời sẽ chẳng thể nào thích nghi được với hoàn cảnh. Có thể họ vẫn hiện hữu nhưng trong cuộc sống của họ sẽ bị tách biệt, không bắt nhịp được với dòng loại của mình.

(Wayne Cordeiro, *Thái độ quyết định thành công*, NXB Tổng hợp TP. HCM, 2016, tr.34)

Câu 1 (0.5 điểm). Xác định thể loại của đoạn trích.**Câu 2 (0.5 điểm).** Theo tác giả, tại sao một số người từ chối việc thay đổi?**Câu 3 (1.0 điểm).** Anh/Chị hiểu như thế nào về ý nghĩa của câu: *những rắc rối lớn khi con người không chấp nhận thay đổi*?**Câu 4 (1.0 điểm).** Anh/ chị có đồng ý với quan điểm cho rằng “*không bao giờ là quá trễ cho một sự thay đổi*”? Vì sao?**Câu 5 (1.0 điểm).** Từ văn bản, anh/chị rút ra bài học gì?**II. VIẾT (6.0 điểm)****Câu 1. (2.0 điểm)**

Từ nội dung đoạn trích phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ về những điều cần thay đổi ở thanh niên Việt Nam hiện nay trong việc trở thành công dân toàn cầu.

Câu 2. (4.0 điểm) Viết bài văn phân tích một tác phẩm truyện mà em ấn tượng nhất.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I. ĐỌC HIỂU****Câu 1****Phương pháp giải:**

Dựa vào đặc trưng thể loại

Lời giải chi tiết:

Thể loại: văn bản nghị luận

Câu 2**Phương pháp giải:**

Đọc và tìm ý

Lời giải chi tiết:

Theo tác giả, một số người từ chối việc thay đổi vì họ cho rằng:

+ “*Tôi đã quên sống như thế này từ nhỏ, thay đổi chỉ làm cho cuộc sống thêm rắc rối mà thôi*”

+ “*Cha mẹ sinh mình ra thế nào thì cứ để thế ấy, thay đổi làm gì cho mệt!*”.

Câu 3**Phương pháp giải:**

Phân tích, lí giải, tổng hợp

Lời giải chi tiết:

Những rắc rối lớn khi con người không chấp nhận thay đổi được hiểu là: Những khó khăn, phiền phức mà con người gặp phải trong cuộc sống khi không chấp nhận sự thay đổi, chẳng hạn như tụt hậu so với người khác, thiếu hụt về kiến thức, kĩ năng do không chịu học hỏi và trau dồi.

Câu 4**Phương pháp giải:**

Học sinh thể hiện quan điểm cá nhân (*đồng tình, không đồng tình, hoặc vừa đồng tình vừa không đồng tình*), lí giải hợp lí, thuyết phục.

Lời giải chi tiết:

Em đồng ý với quan điểm cho rằng "không bao giờ là quá trễ cho một sự thay đổi" vì con người có khả năng học hỏi những điều mới và thay đổi hành vi của mình bất cứ lúc nào.

Chúng ta luôn có thể phát triển bản thân và trở thành phiên bản tốt hơn của chính mình. Thay

đổi có thể mở ra những cơ hội mới trong cuộc sống và giúp chúng ta đạt được những mục tiêu mà chúng ta không bao giờ nghĩ là có thể.

Câu 5

Phương pháp giải:

Phân tích, lí giải, tổng hợp

Lời giải chi tiết:

Chấp nhận sự thay đổi để phù hợp với tình huống, hoàn cảnh; chủ động và tích cực học hỏi với tinh thần khiêm tốn để tu dưỡng, phát triển bản thân.

PHẦN II. VIẾT

Câu 1

Phương pháp giải:

Xác định đúng vấn đề cần nghị luận về một vấn đề xã hội ***những điều cần thay đổi ở thanh niên Việt Nam hiện nay trong việc trở thành công dân toàn cầu.***

Lời giải chi tiết:

Có thể triển khai theo hướng sau:

- Giải thích:

+ *Thay đổi* là những biến chuyển về suy nghĩ, nhận thức, hành động, tình cảm... trong mỗi cá nhân.

+ *Công dân toàn cầu* là những người có thể sống và làm việc ở một hay nhiều quốc gia khác nhau, trong môi trường đa ngôn ngữ, đa văn hóa.

à Vấn đề đặt ra ở đây là, thanh niên Việt Nam cần làm gì để trở thành công dân toàn cầu, để có thể thích nghi nhanh chóng với những thay đổi không ngừng của thế giới.

- Bàn luận/ Xem xét vấn đề ở nhiều góc nhìn

Để trở thành công dân toàn cầu thanh niên Việt Nam cần:

+ Nỗ lực trong học tập, trau dồi kiến thức cho bản thân, trang bị khả năng sử dụng thông thạo một ngoại ngữ (tiếng Anh) để hội nhập.

+ Tích cực, chủ động tiếp cận công nghệ 4.0, rèn luyện tư duy phản biện, kỹ năng giao tiếp và khả năng thích ứng với một thế giới liên tục thay đổi...

+ Tăng cường trải nghiệm trong cuộc sống để hình thành kỹ năng sống.

+ Phân đấu theo những chuẩn mực đạo đức, chuẩn mực giá trị cơ bản: 1- sống có lí tưởng, vì nước, vì dân, vì xã hội; 2- Cần, kiệm, liêm chính; 3- Trung thực, tự trọng, trong sáng, giản dị, khiêm tốn; 4- Tôn trọng pháp luật, kỉ cương; 5- Đoàn kết, nhân ái; 6- Suốt đời phấn đấu, học tập; 7- Chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp,....

- Phản đề/ Xem xét vấn đề ở góc nhìn trái chiều:

+ Một bộ phận thanh niên trẻ sống hời hợt, lười học tập, không chịu nỗ lực trau dồi, rèn luyện bản thân, sống gấp, sống hưởng thụ...

+ Một bộ phận khác lại sinh ngoại, coi nhẹ các giá trị văn hóa truyền thống, bản sắc của dân tộc...

- Bài học nhận thức và hành động:

+ Công dân toàn cầu là ước mơ của tuổi trẻ Việt Nam.

+ Trở thành công dân toàn cầu là phù hợp với xu thế chung của thế giới.

+ Phấn đấu để thực hiện mong muốn đó bằng những hành động, việc làm thiết thực.

Câu 2**Phương pháp giải:**

Nhớ lại nội dung một tác phẩm truyện em đã đọc hoặc đã học

Xác định cốt truyện, các sự kiện chính

Dựa vào đặc trưng thể loại để phân tích

Lời giải chi tiết:

Có lẽ không nơi đâu như mảnh đất Việt Nam này, mỗi con đường, góc phố, cánh rừng đều in đậm vẻ đẹp của những con người hiền hòa mà anh dũng. Nhất là trong những năm tháng kháng chiến chống Mỹ cứu nước, có biết bao con người trẻ tuổi khoác ba lô ra chiến trường để chiến đấu và làm việc, vì một lý tưởng cao cả là giành lại độc lập tự do cho quê hương mình. Rất nhiều tác phẩm văn học đã sinh ra từ không khí hào hùng của thời đại đó. Truyện ngắn Những ngôi sao xa xôi được Lê Minh Khuê viết vào năm 1971, khi cuộc chiến đấu của quân dân ta đang ở giai đoạn cam go, ác liệt nhất. Tác phẩm ra đời từ một ngôi bút trực tiếp tham gia công tác và chiến đấu tại tuyến đường Trường Sơn, nên đã chuyển tải được sự ác liệt của bom đạn và làm nổi bật lên vẻ đẹp tâm hồn của những con người Việt Nam trẻ tuổi, mà đại diện tiêu biểu chính là Nho, Thao và Phương Định.

Hãy xem hoàn cảnh sống và chiến đấu của các nhân vật chính trong tác phẩm. Họ là ba cô gái sống trong một cái hang dưới chân cao điểm. Nơi này đạn bom luôn làm rung chuyển mặt đất. Công việc của họ là trinh sát mặt đường, đo khối lượng đất đá cần để lấp hố bom, phát hiện, đếm những quả bom nổ chậm, và tìm cách phá bom để bảo vệ con đường. Nơi ở là nơi nguy hiểm, công việc thì luôn phải đối đầu với cái chết. Bên cạnh đó, họ phải chịu đựng nhiều khó khăn, thiếu thốn. Nhưng ở họ, ta lại cảm nhận được một tinh thần đoàn kết sâu sắc. Họ như kết thành một khối, có sức mạnh để vượt qua tất cả.

Lê Minh Khuê miêu tả từng nhân vật với những nét tính cách khác nhau. Đầu tiên là chị Thao, tiểu đội trưởng. Thao xứng đáng là người chỉ huy của cả đội, bởi chị lúc nào cũng rất bình tĩnh. Tình thế càng nguy hiểm thì sự bình tĩnh đó càng lộ ra rõ rệt, "những khi biết rằng cái sắp tới sẽ không êm ả thì chị tỏ ra bình tĩnh đến phát bực". Sự bình tĩnh đó giúp cho việc thực hiện nhiệm vụ lúc nào cũng chính xác và hiệu quả. Ấy vậy mà cô gái này lại "thấy máu, thấy vắt là chị nhắm mắt lại, mặt tái mét, áo lót của chị cái nào cũng thêu chỉ màu. Chị lại hay tĩa đôi lông mày của mình, tĩa nhỏ như cái tăm.", đó là vẻ đẹp mang màu sắc nữ tính của chị Thao. Thao điệu đà, thích chép những bài hát vào một cuốn sổ, nhưng trong công tác thì vô cùng táo bạo và cương quyết. Mệnh lệnh của chị Thao luôn được Nho và Phương Định tuân thủ chặt chẽ. Tính kỷ luật của tiểu đội được đặt lên hàng đầu.

Còn khi miêu tả Nho, nhà văn để cho nhân vật xuất hiện trong cái nhìn rất thương mến của Phương Định. Đó là lúc Nho đi từ dưới suối lên, cái cổ tròn, trông nhẹ "mát mẻ như một que kem". Nho có những mơ ước bình dị "Xong chiến tranh, sẽ xin vào một nhà máy thủy điện lớn. Nó làm thợ hàn, sẽ trở thành cầu thủ bóng chuyền của nhà máy. Nó sẽ đập thật giỏi. Và biết đâu lại sẽ được người ta tuyển vào đội bóng chuyền miền bắc". Vẻ đẹp của Nho giản dị như thế đấy, nhưng cô gái thanh niên xung phong này có thể đảm đương những nhiệm vụ khó khăn nhất. Khi phá bom: "Nho hai quả dưới lòng đường". Khi bị thương, Nho vẫn điềm tĩnh, đòi uống nước, và tinh nghịch trước cơn mưa đá bất chợt ào đến. Nho thật đáng yêu và đáng khâm phục.

Nhưng có thể nói nhân vật trung tâm mà Lê Minh Khuê miêu tả thật sâu sắc phải kể đến Phương Định, người ở ngôi thứ nhất kể lại câu chuyện này. Về nguồn gốc xuất thân, Phương Định vốn là một cô gái Hà Nội vừa rời ghế nhà trường đã xung phong ra trận, đó là vẻ đẹp lý tưởng ở những con người trẻ tuổi thuộc thế hệ đánh Mỹ. Ngoại hình của Phương Định khá xinh đẹp, "nói một cách khiêm tốn, tôi là một cô gái khá. Hai bím tóc dày, tương đối mềm, một cái cổ cao, kiêu hãnh như cái đài hoa loa kèn. Còn mắt tôi thì các anh lái xe bảo: "Cô có cái nhìn sao mà xa xăm!".... Vẻ đẹp tươi tắn đó của Phương Định hoàn toàn tương phản với khung cảnh chiến tranh, nó khiến cho người đọc thêm căm ghét cuộc chiến tranh xâm lược tàn ác mà kẻ thù đã gây ra.

Nhà văn miêu tả tính cách của Phương Định vẫn còn nhiều nét lãng mạn, tinh nghịch. Cô thích ca hát: "Tôi thích nhiều bài hát, dân ca quan họ dịu dàng, dân ca Ý trữ tình giàu có". Cô cũng thích ngắm mình trong gương. Nhiều anh bộ đội thầm thương trộm nhớ, nhưng Phương Định cũng không kiêu căng, vì đối với cô, các anh bộ đội chính là những con người đẹp nhất. Những

cử chỉ, hành động và suy nghĩ của Phương Định cho ta thấy cô gái này là một con người giản dị, yêu đời, rất đỗi ngây thơ, trong sáng và có nội tâm phong phú.

Trong truyện ngắn, nhà văn Lê Minh Khuê đã khám phá ra đằng sau vẻ đẹp dịu dàng của Phương Định là một tâm hồn đầy sức mạnh và lòng dũng cảm của một người chiến sĩ. Điều này thể hiện trong những lần Phương Định phá bom. Quả bom của kẻ thù là phương tiện tàn ác gieo rắc cái chết, để có những con đường an toàn cho đoàn xe ra trận, Phương Định và đồng đội của cô đối mặt với những quả bom đáng sợ đó. Nhà văn Lê Minh Khuê không né tránh miêu tả thực tại phũ phàng trần trụi của chiến tranh. Đó là lúc Phương Định để lộ mình trên cao điểm, và cảm nhận sự hiểm nguy sát ngay bên cạnh. Nhưng cũng chính giây phút đó, cô gái thanh niên xung phong không thấy mình đơn độc, cô cảm thấy ánh mắt của các anh bộ đội đang dõi theo mình, động viên và bảo vệ. Vì thế, Phương Định không đi khom, cô giữ tư thế hiên ngang khi đến gần quả bom. "Cảm thấy có ánh mắt các chiến sĩ dõi theo mình, tôi không sợ nữa. Tôi sẽ không đi khom. Các anh ấy không thích cái kiểu đi lom khom khi có thể cứ đàng hoàng mà bước tới". Tâm trạng của Phương Định lúc đó thật bình tĩnh, dù rất căng thẳng. Những cử chỉ của cô khi phá bom rất chuẩn xác: cẩn thận bỏ gói thuốc nổ cạnh quả bom, khoan đất, chạy lại chỗ núp, nép người vào bức tường, nhìn đồng hồ... Những lúc như thế, Phương Định cũng có nghĩ đến cái chết, nhưng tinh thần trách nhiệm và khát khao hoàn thành nhiệm vụ mạnh mẽ hơn. Phương Định hiểu rõ ý nghĩa việc mình làm, thế nên đối mặt với cái chết, cô vẫn chủ động, bình tĩnh, dũng cảm và sẵn sàng hi sinh cho con đường ra trận được thông suốt. Đó chính là vẻ đẹp tâm hồn cao cả của cô và đồng đội!

Là một cô gái thanh niên xung phong anh dũng, nhưng trái tim Phương Định lại dịu dàng và chan chứa yêu thương, nhất là đối với những người đồng đội cô xem như ruột thịt. Khi thấy Nho bị bom vùi, Phương Định cuống cuống bới đất cứu bạn, và chăm sóc Nho với tất cả tấm lòng người chị em gái. Đối với chị Thao, Phương Định cũng hiểu rõ tính cách, sở thích và những tâm tình của bạn, sẵn sàng giúp đỡ và sẻ chia tâm sự. Nghe giọng hát rất chua của chị Thao, Phương Định cảm thấy sự thân thiết và niềm động viên khi tình thế nước sôi lửa bỏng. Cũng như Thao và Nho, Phương Định có một tâm hồn trong sáng, nhạy cảm. Trong những ngày xa Hà Nội, cô nhớ da diết những hình ảnh thân thương của quê hương, nhớ xe bán kem, nhớ cả những ngôi sao xa xôi trên bầu trời Hà Nội. Đó là những kỷ niệm đẹp đẽ mà Phương Định đã gói ghém làm hành trang khi tham gia vào cuộc trường chinh vĩ đại của dân tộc đánh Mỹ.

Có thể nói, ở ba cô gái này, ta cảm nhận những nét tính cách đối lập: họ vừa là người chiến sĩ dũng cảm, gan dạ, sẵn sàng hi sinh cho Tổ quốc, vừa là ba cô gái hồn nhiên, đầy nữ tính và có

lòng yêu quê hương đất nước lắng sâu da diết. Đó không phải chỉ là vẻ đẹp tâm hồn của riêng họ, mà là nét đẹp tâm hồn chung của những con người Việt Nam trẻ tuổi thời đại chống Mỹ cứu nước.

Lê Minh Khuê đã chọn cho mình một cách viết thật bình dị, với ngôn từ mang đậm hơi thở của chiến tranh. Ngôi kể của truyện là Phương Định - "tôi", thế nên lời kể thật tự nhiên và trẻ trung. Có lẽ bản thân nhà văn từng là một cô gái thanh niên xung phong, nên bà miêu tả tâm lý nhân vật rất thật, rất tinh tế. Từ đó, bà đã làm nổi bật tâm hồn trong sáng, mơ mộng, tinh thần dũng cảm, cuộc sống chiến đấu đầy gian khổ, hi sinh nhưng hồn nhiên và lạc quan của những cô gái thanh niên xung phong trên tuyến đường Trường Sơn đầy khói lửa. Truyện ngắn Những ngôi sao xa xôi có thể được coi là một khúc ca ca ngợi vẻ đẹp của thế hệ trẻ Việt Nam:

Xẻ dọc Trường Sơn đi cứu nước

Mà lòng phơi phới dậy tương lai"

(Tố Hữu)